

O'PKA TO'QIMASINING SURUNKALI KASALLIKLARDA MORFOLOGIK VA MORFOMETRIK O'ZGARISHLARI

Abdullayeva Saodat Xabibullayevna

Respublika ixtisoslashtirilgan

onkologiya va radiologiya ilmiy tekshirish markazi shifokori

Mustafoyev Sohijjon Murtazo o'g'li

Abu Ali Ibn Sino nomidagi Buxoro davlat tibbiyot instituti

2 -bosqich magistranti

Annotatsiya

Maqolada surunkali o'pka kasalliklarida yuzaga keladigan morfologik va morfometrik o'zgarishlar yoritilgan. surunkali obstruktiv o'pka kasalligi (SOO`K) va boshqa surunkali jarayonlarda bronx devorining qalinlashuvi, alveolyar devor destruksiyasi, interstitsial fibroz va kapillyar tarmoqning qisqarishi kuzatiladi. Ushbu o'zgarishlar alveolyar yuzaning kamayishi va gaz almashinuvi buzilishiga olib keladi. Morfometrik ko'rsatkichlar (bronx devor qalinligi, alveolyar maydon o'zgarishi) klinik funksional pasayish bilan bevosita bog'liq bo'lib, ularni erta aniqlashda yuqori aniqlikdagi KT va gistomorfometriya muhim ahamiyat kasb etadi. Surunkali o'zgarishlarni tizimli monitoring qilish va morfometrik parametrlarni klinik protokollarga kiritish bemor prognozini yaxshilashi mumkin.

Kalit so'zlar: surunkali o'pka kasalliklari, morfologik o'zgarishlar, morfometriya, alveolyar devor, interstitsial fibroz, gaz almashinuvi

Kirish.

Surunkali nafas kasalliklari — xususan surunkali obstruktiv o'pka kasalligi (SOO`K), surunkali interstitsial kasalliklar va surunkali yallig'lanish holatlari o'pka parenximasi va bronxial daraxt strukturalarida sezilarli morfologik va morfometrik o'zgarishlarni keltirib chiqaradi. Ushbu o'zgarishlar (alveolyar devorlarning chiqindilanishi, emfizema, destruksiya va boshqalar) birgalikda gaz almashinuvining pasayishi va klinik funksional yomonlashuvga sabab bo'ladi

Maqsad va vazifalar.

Maqsad — oʻpka toʻqimasida surunkali kasalliklar sharoitida yuzaga keladigan asosiy morfologik va morfometrik oʻzgarishlarni tizimli tavsiflash hamda ularning klinik oqibatlari va diagnostik imkoniyatlari boʻyicha amaliy tavsiyalar qisqacha berish. Vazifalar: morfologik oʻzgarishlarni tasniflash; morfometrik parametrlar (bronx devor qalinligi, alveolyar maydon oʻzgarganligi)ning klinik ahamiyatini koʻrsatish; tasviriy va gistologik monitoringning rolini baholash.

Muhokama.

Surunkali obstruktiv oʻpka kasalligi va boshqa surunkali jarayonlarda bronx devorining giperplaziyasi, muskullar qatlamining qalinlashishi va lamina propria fibrozisiga olib keluvchi oʻzgarishlar kuzatiladi. Bu oʻzgarishlar bronx boʻshligʻini qisqartiradi va havo oʻtkazuvchanligini pasaytiradi. Surunkali yalligʻlanish natijasida alveolyar devorlar ifloslanishi va parenxima hajmi kamayishi sodir boʻladi; bu morfometrik jihatdan alveolyar yuzaning kamayishi bilan ifodalanadi. Surunkali jarayonlar kapillyar tarmogʻining yoʻqolishi, medial qatlam hypertrofiyasi va interstitsial fibrozni oshiradi — bular gaz almashinuvi buzilishiga va diffuzion xususiyatlarining yomonlashishiga olib keladi. Zamonaviy yondashuvlar — yuqori aniqlikdagi kompyutor tamografiya (KT) bilan kvantitativ morfometriya, boshqa tasviriy-kvant oʻlchiv usullari orqali surunkali oʻzgarishlarni erta aniqlash imkonini beradi, shuningdek, bu parametrlar kasallik fenotipini va prognozini aniqlashda yordam beradi

Xulosa va tavsiyalar

Surunkali oʻpka kasalliklarida morfologik va morfometrik oʻzgarishlar klinik funksiyani bevosita aks ettiradi va ularni aniqlashda kvantitativ KT hamda gistomorfometriya muhim rol oʻynaydi. Amaliy tavsiya: erta tasviriy monitoringni joriy etish, morfometrik koʻrsatkichlarga asoslangan fenotiplash usullarini qoʻllash. Bu parametrlarni standartlashtirish va klinik protokollarga kiritish bemor natijasini yaxshilashi mumkin.

ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Avezova, D.B. Morphological changes in the lungs and its correction in the model of chronic kidney failure // *Bukhara State Medical Institute Bulletin*, –2023. – №. 1. –C. 82–86.

2. Khotamova, G.B. & Mirzaeva, S.S. Morphofunctional bases of clinical appearances of lung disease // *Problems of Biology and Medicine (PBIM)*, –2022. – №. 6 –С. 418–421.
3. Малыхин, Ф.Т. & Косторная, И.В. Особенности этиологии, патогенеза и патологической морфологии хронической обструктивной болезни легких // *Пульмонология/Journal of Pulmonology*. –2021. – №. 4. –С. 31.
4. Ortiz-Puerta, D., Díaz, O., Retamal, J., Hurtado, D.E. et al. ‘Morphometric analysis of airways in pre-COPD and mild COPD lungs using continuous surface representations of the bronchial lumen’, // *Frontiers in Bioengineering and Biotechnology*. – 2023. – №11. –С. 127–176
5. Wu, Y., Xia, S., Liang, Z., Chen, R. et al. Artificial intelligence in COPD CT images: identification, staging, and quantitation. // *Respiratory Research*. –2024 – №. 25. –С. 319.